ՓԱՆԵԼԻՈՒԹԵՐՈՎ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 2481 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 20 — ՆՈՅԵՄԲԵՐ — Ն. Տ. — 2 — ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ — 1879

ԳԱՅՄԱՆՔ

Յարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 մէջ.
» » Գաւառաց » 2 Լիրա
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 մէջ.
» » Գաւառաց » 1 Լիրա
Օտար երկիրներու » 50 ֆր.
Դրանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լայ։
Իրաքանչիւր թիւ 40 փարա արժ։

ՄԱՄԿ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց ճանրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Գալաթիա Սանտրքէրլար Ճատտէսի թիւ 498, Նօրօ խան, Մասխի գրասենեակը։
Ճանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Զատուած նամակ, յղուած, եւ եւ չեն գրուիր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Անգղիական կապոյտ տետրակն, յորմէ կարևոր հատուածներ կ'օրինակեմք, օգտակար ընթերցում մը կ'ընծայէ։ Անգղիական դիւանագիտութիւնը շատ տեղ այս թուղթերուն մէջ գիշերագգեստով կը տեսնուի։ Բայց միանգամայն ի՞նչ ցաւալի կերպիւ երևան կելնեն այն ամէն չարիքն և վերքերն՝ որք Ասիական Թուրքիան այժմ կը տառապեցնեն։ Ասոնց դէմ աղդու դարման մը կը համարուէին Եւրոպական քննիչներ, Ժանտարմա զօրք, դատարանաց վերայ Եւրոպական հսկողութիւն, բայց այժմ՝ 'ի պակասութեան այս ամէն բաներուն՝ քանի մը հիւպատոսներու կը մնար քննութիւններ ու տեղեկագրութիւններ ընել։ Բայց այս հիւպատոսաց աղդեցութեան դալով, Պ. Թրօթթերի կողմէն Վանայ փոխ-Հիւպատոս Պ. Քիէյթընի տրուած հրահանգին մէջ զարմանալի կէտ մը կայ, որ շատերուն ուշադրութենէն վրիպած չէ հարկաւ։ Պ. Թրօթթերի կը յանձնարարէ Պ. Քըլէյթընի որ իւր ուղևորութեանց մէջ՝ իւր անձնական ապահովութիւնն Օսմանեան պաշտօնատարներու պաշտպանութեան չվստահի, այլ Քիւրդ Տէրէպէյիներու հետ բարեկամանալով՝ անոնց պաշտպանութեան ներքև դնէ ինքզինք։ Ահաւասիկ Մեծին Բրիտանիոյ ներկայացուցիչ մը, որ Քիւրդերուն բարեկամ ու պաշտպանեալը պիտի լինի, և որուն ընդունած պաշտօններէն մին է նաև Քրիստոնեայները պաշտպանել։ Պ. Քիէյթընն քրիստոնեայները Քիւրդերէն պիտի պաշտպանէ, բայց ինք այս վերջնոյ պաշտպանութեան կարո՞տ է։

Պ. Թրօթթերի դրութիւնները կը ցուցնեն նաև որ Ամերիկացի Միսիօնարներէն պաշտպանութիւն դըտնելու յուսով Բողոքականութեան դարձող Բայց քրիստոնեայք աւելի հալածանք հրաւիրած են իրենց վերայ պէյերէ և աղաներէ, քանզի Ամերիկացի Միսիոնարք նոր դարձողներուն ոչ միայն իրենց օրինաւոր իրաւունքը կը սովրեցնեն, այլ և կը քաջալերեն եղեր զանոնք այն իրաւունքները պահելու և գործադրելու։ Բողոքականք իրենց տուրքն իրենց մէջ հաւաքելով ուղղակի կառավարութեան կը յանձնեն եղեր, փոխանակ տեղական պէյերու միջոցաւ վճարելու, որք դիրենք կը կեղեքէին աւելի ստակ պահանջելով։

Այս պատճառաւ այն երևելիները իրենց շահը կորուսանելով՝ Բողոքականաց հետ թշնամութեամբ կը վարուին եղեր։ Բայց կարծեմք ամեն տեղ Քրիստոնեայ հասարակութիւնք տուրքերն իրենք իրենց մէջ հաւաքելով՝ ուղղապէս կը յանձնեն կառավարութեան, և վերոգրեալ բացառութիւնը դուցէ քանի մը հեռաւոր դիւղերու մէջ լինի։ Ասիական Թուրքիոյ մէջ Բողոքականութեան ծաւալման գլխաւոր պատճառը այս տրոյ խնդիրն է. Ամերիկայի Պատուելիք և իրենց արբանեակները ժողովրդեան կ'ըսէին թէ իրենց վճարած տուրքին վրայ կառավարութեան պահանջածէն զատ յաւելումներ կան, որք առաջնորդաց, երելիներու և այլոց կոկորդը կ'անցնին. թէ երբ բողոքական լինին՝ այսպիսի զեղծումները կը վերնան և իրենց տուրքը կը թեթևնայ։ Դժբաղդաբար՝ կարելի է առաջներն այսպիսի զեղծումներ կային ժողովրդեան տգիտութեան պատճառաւ։ Յակոբիկեան կամ այլ Քրիստոնէից վիճակը չեմք գիտեր, բայց եթէ Հայոց մէջ տակաւին այսպիսի զեղծումներ կան մասնաւոր տեղեր, պէտք է ժողովուրդը լուսաւորուի և իւր սահմանադրական իրաւունքն 'ի գործ դնէ՝ փոխանակ Պատուելիներէն ոմանց ջերմեռանդ սուտերէն խաբուելու։ Բողոքականք իրենց ուրիշ քրիստոնեայ քաղաքակիցներէն նշանախեց մ'անդամաւելի իրաւունք չունին և չեն կրնար ունենալ. ուստի ով որ իւր իրաւունքն օրինաց համեմատ պիտի պաշտպանէ, կրօնափոխութեան պէտք չունի երբէք։ Բայց պէտք է նաև որ դաւառական առաջնորդք օրէնգէտ, անշահասէր, և ժողովրդեան իրաւունքն ըստ օրինի կառավարութեան առջև պաշտպանելու կարող լինին, որպէս զի իրենց հօտն օտար վարախներ չդիմէ։ Այս նկատմամբ ալ Սահմանադրութիւնն առաջնորդաց ընտրութիւնը ժողովրդեան յանձնած է, որով երբէք պատճառ չմնար կրօնափոխութեան։ Ժողովուրդը պէտք է իւր ընտրութիւնը լաւ կատարէ. բայց երբ տեսնէ որ իւր առաջնորդն ապիկար է, կրնայ զայն փոխել։ Գոհ եմք որ դաւառական առաջնորդաց մեծ մասն արժանաւոր անձինք են, և ոչ միայն հայ ժողովրդեան իրաւունքն՝ այլ և երբեմն իրենց դիմող օտարազգեաց իրաւունքն իսկ քաջութեամբ կը պաշտպանեն միշտ՝ (1) տէրութեան օրինաց համեմատ։

Կապոյտ տետրակին մէջ Սըր Լէյարտի մէկ նամակը թարգմանած եմք նաև Հայաստանի մէջ Բումելիցի գաղթականներ ղրկուելու մասին։ Այս առթիւ Սըր Լէյարտի բռնած ընթացքն անհասկանալի կ'երևի մեզ։ Ինքն այնպէս կը ցուցնէ թէ Պ. Պատրիարքը դոհացուցիչ պատասխան չէր կրցեր տալ իրեն, և իւր խօսակցութեան մէջ ըսեր է թէ ի՞նչ փաստ ունի Պ. Պատրիարքն, որ Բումելիցի գաղթականք Քիւրդերուն դէմ պատուար մը չպիտի լինին Հայերը պաշտպանելու համար։

Անքանչելի՞ կարծիք, երբ թէ Ամաբաղար և ուրիշ կողմեր դնացող գաղթականաց ընթացքը բաւական ճարտարախօս չէր։ Դեսպանին այս կարծիքը կը հերքուի հիւպատոս Պ. Թրօթթերի նամակին այն հատուածով, ուր ըսուած է թէ գաղթականք կրնան Հայաստանի մէջ արդէն գտնուած անղուսպ տարերայ վրայ նոր տարր մ'ալ աւելցնել. թէ արդէն Թերեքէմէ գաղթականներ կը ղրկուին Մուշ և ուրիշ տեղեր, որք ոչինչ նուազ հաչակաւոր են իրենց աւազակութեամբք։ Պ. Պատրիարքը դոհացուցիչ պատասխան չէ կրցեր տալ եղեր Հայաստան Բումելիցի գաղթականներ ղրկուելուն վրայ, այսու ամենայնիւ Պ. Թրօթթերը կը հաստատէ թէ Ասիոյ կողմէն գաղթականներ կը ղրկուին։

Վերջապէս Անգղիոյ կապոյտ տետրակը կարդալով՝ երկայն շարք մը կունենամք մեր աչքին առջև տեսակ տեսակ անկարգութեանց. Պէտէրման փաշայի որդիքն՝ Օսման պէյ և այլն, առանց ստակի կերթան Տիարպէքիր, և քանի մ'ամիս ապստամբելէ և գլխաւորապէս Քրիստոնեայները կողոպտելէ ետև՝ Մէճլիսիէ պատուանշանով և վաթսուն դրաստի բեռ ապրանքով կը վերադառնան. Մէճլիսներու անդամոց փոփոխութեան պայմանաժամը կանցնի և դեռ պաշտօն կը վարեն և համարձակ կաշառակերութիւն ու զօրաքաղութիւն կընեն. ոստիկանք և զօրականք ամիսներով թոշակ չեն կրնար առնուլ և տարիներով նոր զգեստ չեն տեսներ. ամեն օր աւազակութիւնք կը պատահին և այլն։ Իսկ հաչակաւոր Անգղիական բարեկամութիւնք մինչև ցարդ տեղեկագրութենէ անդին չեն կրնար անցնիլ։ Բայց այս պաշտօնն արդէն լրագիրք ալ կը կատարէին, սա տարբերութեամբ միայն, որ ասոնց նամակները պաշտօնական չեն, իսկ Հիւպատոսաց տեղեկագրերը պաշտօնական են և կապոյտ տետրակով կը հրատարակուին՝ առաջիններուն ոտուգութիւնը վաւերացնելով։

* * *

Վագրի լրագիրն Օսմանեան Ասիոյ բաղմամարդութեան մասին Պալնամէներէն ընդօրինակութիւնները կը շարունակէ, և տարակոյս չկայ թէ այսպէս մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ Օսմանեան տէրութեան շահուց։ Վասն զի, վերջապէս մեծ յաջողութիւն մ'է հաստատել թէ՝ շընորհիւ պարբերաբար գործածած բռնութեանց և հարստահարութեանց՝ հազարաւոր Հայեր և Յոյներ, մինչև իսկ քառորդ դար առաջ, իրենց կրօնքը թողած և իսլամութեան յարած են Վանայ, Կարնոյ, Տիարպէքիրի և Տրապիզոնի նահանգաց մէջ և ուրիշ տեղեր, և թէ միւս կողմէն հազարաւոր Հայեր, յուսի կառավարութեան մը ներքև չկրնալով իրենց հայրենեաց մէջ ապրիլ, հարկադրուած են դաղթել այդ երկրէն, ուր ամեն ժամանակ մեծամասնութիւն ունեցած էին, և աւելի քաղաքակիրթ կառավարութեան մը ներքև կրնային պահել դայն։ Մինթէ Ալի փաշան՝ Օսմանեան այն մեծ նախարարը չէ՞ր որ Կարնոյ կուսակալ խայրէտին փաշայի մէկ օգտակար առաջարկութեան պատասխանելով, որ Հայաստանի մէջ ապահովութիւն հաստատելու և քրիստոնեայ տարրը պաշտպանելու մեծապէս պիտի օգնէր, յայտարարած է իւր մէկ գրութեանը մէջ թէ՝ "թող երթան երթան այդ Հայերն, ես այդ երկիրները Չերքէզներով կը լցնեմ", և միթէ հանդուցեալ պետական անձին այս Մաքիավէլեան աշխարհավարութիւն ուրիշ հաւատարապէս անխիղճ պետական անձանց և կառավարչաց միջոցաւ կէս դարէ 'ի վեր չգործադրեցա՞ւ և չը՞գործադրուիր Հայաստանի մէջ. միթէ անտեսանելի՞ բայց հզօր ձեռք մը շարունակ չա՞շխատիր Հայ տարրը Հայաստանէն ջնջելու. միթէ Հայոց անհոգութիւնն ու անկարողութիւնը չո՞գներ այդ ջանից, և միթէ վագրի մեծ ծառայութիւն չը՞մատուցաներ՝ այս իրողութիւններն յիշեցնելով ամեն ազնոց, որք երկրին ժամանակակից պատմութեան լաւ տեղեակ են։

Որովհետև ճշմարտութիւնն այնպիսի մեծ բարիք մ'է, զոր մեր աղգէն խնայելու չափ ազգային զգայուն զուրկ չեմք կրնար լինիլ, պէտք է ըսեմք թէ Անգղիական հիւպատոս Թրօթթերը հաղարապետին Լոնտրա ղրկած վիճակագիրը, զոր մեր երէկեան թուով հրատարակեցինք, Հայոց նկատմամբ գէշ տպաւորութիւն ըրած է Անգղիոյ մէջ։ Ցարակոյս չկայ թէ շատ Հայասէր Անգղիացիք՝ Հայաստանի և Քիւրդստանայ մէջ դարձած դարձուածոց աւելի տեղեակ լինելով՝ անաչառութեամբ ընդունած են այդ վիճակագիրն. այսու ամենայնիւ՝ Անգղիական հիւպատոսաց ունեցած իշխանութիւնն յայտնի լինելով, անժխտելի է որ Պ. Թրօթթերի վիճակագիրը բաղմաց համար ալ հետաքրքրական յայտնու-

(1) Ինչպէս Տիգրանակերտի առաջնորդ Գեր. Փիլիպպոս եպիսկոպոս։

թիւն մ'եղած է, և մեք պահպանողական գրիչներ տեսած ենք, որք այդ վիճակագրին վրայ հիմնելով, հայասէր հեղինակներ հարուածած են։ Ցուսալի է որ Պ. Թրօթթրը երկրին վիճակն ու պատմութիւնն և Յաղնամէներն աւելի լաւ ուսումնասիրելով աւելի ճիշդ տեղեկութիւն կուտայ իւր կառավարութեան և հայրենակցաց։ Այսու ամենայնիւ տխուր բան է տեսնել որ Անգղիական ժողովուրդը՝ մինչև նոր կապոյտ տետրակի մը հրատարակութիւնն, այսինքն ամբողջ ամիսներ, արդի կապոյտ տետրակին տպաւորութեան ներքև պիտի մնայ, որ ուրիշ ինչ ինչ նկատմամբք ալ անընդունելի է մեր ազգին համար։

Խօսքէ չշեղելու համար՝ կուզեմք Վադբթի հեռաւիլ իւր պաշտօնական հրատարակութեանց մէջ 'ի մասին բազմամարդութեան Ասիական Թուրքիոյ։ Ներկայ պարագային մէջ, Վադբթ և Յաղնամէ հոմանիշ բառեր են, ինչպէս ամեն ոք դիւրաւ կըընայ համոզուիլ՝ Օսմանեան պաշտօնական տարեցոյցին թիւերը Թուրք ազգին թիւերուն հետ բաղդատելով։ Վադբթի հրատարակութիւններէն կը տեսնեմք թէ

Նահանգք	Քրիստոնեայ	Իսլամ
Վան	103,376	144,538
Կարին	55,049	197,768

արու կը պարունակեն։

Այս թիւերը Պ. Թրօթթրի հեռաւեալ թիւերուն հետ բաղդատելով, որք նոյնպէս Յաղնամէին քաղուած էին,

Նահանգք	Իսլամ	Քրիստոնեայ
Վան	126,208	97,555
Կարին	197,768	55,043

կը տեսնեմք թէ այս երկու Թուրք վիճակագրութեանց մէջ Կարնոյ նահանգին բնակչաց թիւը նոյն է. իսկ Վանայ նահանգին մէջ 126,208 Իսլամաց վրայ 18,330 հոգւոյ, իսկ 97,555 Քրիստոնէից վրայ 5821 հոգւոյ յաւելումմ'եղած է։ Յաղնամէից խոշոր սխալներն ու թերութիւններն երևան հանուելէ, և Թրօթթրը հաղարապետ ինք ևս ընդունելէ ետև թէ Հայաստանի այս դաւառաց մէջ Քրիստոնէից թիւն 100ին 40ի չափ նըուազ հաշուած է, աւելորդ է յայտնել թէ մեք պարզապէս հետաքրքրութեան համար մեր ընթերցողաց կը ներկայեմք այս պաշտօնական թիւերը, ինչպէս նաև հեռաւեալ թիւերն ու տեղեկութիւնները՝ զորս Վադբթի հրատարակութիւններէն կը քաղեմք։

Քար-Բերդի Միւթէսարրըֆութեան մէջ, որ ո՛ և է վիլայէթի կապուած չէ, և որ 140,766 Իսլամ և 48713 Քրիստոնեայ արու բնակիչ ունի, Իսլամ տարրին հետ բաղդատմամբ Քրիստոնեայ տարրին մեծամասնութիւն կամ դո՞նէ հաւասարութիւն ունեցած կեդրոններն են Բէպան, Զմշկածագ, Բերրի, Բերնէք, Արապկիր, Ակն, Մատէն, Էրղանա, Ճընքուշ, Բալու և այլն։ Քար-Բերդ քաղաքին մէջ Քրիստոնեայք Իսլամաց կէսէն քիչ աւելի են։ Քար-Բերդի Միւթէսարրըֆութիւնն երկու Յանճագներէ կը բաղկանայ, Քարբերդի Յանճագ և Էրղանայի Յանճագ։ Առաջնոյն մէջ Քրիստոնեայք Իսլամաց կիսուն չափ են, իսկ երկրորդին մէջ մէկ հինգերորդին չափ։

Սեբաստիոյ Վիլայէթը կը պարունակէ 292,294 Իսլամ և 71,734 Քրիստոնեայ։ Սեբաստիոյ քաղաքին մէջ, որ 15,500 բնակիչ ունի, Իսլամք և Քրիստոնեայք գրեթէ հաւասար թուով են։ Տիվրիկի քաղաքին մէջ Քրիստոնէից թիւն Իսլամաց կիսուն չափ է, իսկ դիւղօրէից մէջ մէկ երկրորդէն քիչ պակաս։ Քիրէսուն քաղաքին մէջ Իսլամք Քրիստոնէից կիսուն չափ են։ Ամասիա քաղաքն 7,500 բնակիչ ունի, որոյ 4,400ն Իսլամ է։

Վան քաղաքն և շրջակայ դիւղօրայքն ունին 23,365 Քրիստոնեայ, իսկ միայն 10,035 Իսլամ բնակիչ։ Վադբթ Վանայ Յանճագին ուրիշ Գայմագամութեանց մէջ Քրիստոնէից մեծամասնութիւն չտար. յիշեալ Յանճագը կը պարունակէ 35,349 Քրիստոնեայ և 40,897 Իսլամ. Հէրքեարիի Յանճագն ունի 25,618 Քրիստոնեայ և 44,262 Իսլամ։ Մուշ քաղաքն և շրջակայ դիւղօրէքն ունին 21,720 Քրիստոնեայ և 16,600 Իսլամ բնակիչ։ Իսկ ամբողջ Մշոյ Յանճագը 42,409 Քրիստոնեայ և 59,378 Իսլամ կը պարունակէ։

Վադբթ Կարնոյ նահանգին վիճակագրութեան մանրամասնութիւնները չտար։

Դիտելի է որ ոչ միայն, ինչպէս նաև Վահան վարդապետ ալ կը յիշէ իւր գրութեան մէջ, նիւթական ջանքեր եղած են և կը լինին Հայ տարրը Հայաստանէն ջնջելու, այլ և արուեստական ամեն միջոց ի գործ կը դրուի Հայոց բազմամարդութիւնը նշանակութենէ զրկելու։ Այսպէս մինչ մէկ կողմէն Յաղնամէներուն անտեղի և կոշտ սխալները կը տեսնեմք, միւս կողմէն Վիլայէթներու բաժանումներն ուսումնասիրելով կը տեսնեմք որ բազում Հայաբնակ գաւառներ, որոց բնական դիրքը զիրենք Կարնոյ և Վանայ նահանգաց հետ կը կապէր, և որք այդ նահանգաց մէջ մնալով Քրիստոնեայ տարրը կընային ըստուարացնել, դիտմամբ Տիարպէքիրի և Տրապիզոնի նահանգաց հետ կապուած են, որպէս զի Թրքաց և Քրդաց բազմութեան մէջ կորսուի իրենց թիւը։ Ընդհակառակն, բազում Թուրքաբնակ և Քրդաբնակ գաւառներ, առանց իրենց բնական դիրքն ի նկատառնելու, Վանայ և Կարնոյ նահանգաց հետ միացուցուած են։ Մշոյ և Տիարպէքիրի, Կարնոյ և Քարբերդի, Տրապիզոնի և Կարնոյ միջև այս օրինակ հնարիմացութիւնք շատ կը տեսնուին։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պուքրէշ 29 Նոյ.

Երկու ժողովոց դիւանները կազմուեցան։ Մեծամասնութիւնը կառավարութեան նպաստաւոր է։ Պ. Տիմիդրիոս Կիքա Ներակուտի ժողովին նախագահ անուանեցաւ։

Լոնտրա 30 Նոյ.

Ճիպրոլթարէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մարոկի մէջ անիշխանութիւնը մեծ յառաջդիմութիւն կընէ։ Այս պատճառաւ Ճիպրալթարի զինուորական իշխանութիւնք Մարոկի բանակին մէջ իբրև մարդիչ պաշտօն վարող Անգղիացի սպայից և Թանճէրի ամրութեանց շինութիւններուն օգնող Անգղիացի զինուորական ճարտարապետաց թիւրն աւելցուցին։

Իրլանտայի լրագիրք Անգղիոյ դէմ թշնամական յարձակումները կաւելցնեն։

Տըպլինէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Իրլանտայի մէջ յուզմունքն Իրլանտայի լրագրաց ոմանց կարծեցընել ուզածին չափ ընդհանուր չէ։

Նիւ-Եօրքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ամերիկա բնակեալ Իրլանտացիք գումարումներ ընելով իրենց համակրութիւնը կը յայտնեն Իրլանտայի ագարակավարներուն կրած նեղութեանց, և հանդանակութիւններ կընեն ագարակատերաց դէմ եղած յուզման նպաստելու համար։

Թրանսվաալէն եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ յուզմունքը նուազած է, և թէ Անգղիական իշխանութեանց տուրք չվճարելու համարձակ զիմադրելու երկիւղ չէ մնացած։

Վիէննա 30 Նոյ.

Խրուսթիոյ կողմէ առաջարկուած իրաւախոհութեան պայմաններն Հունգարիոյ չընդունելուն վրայ մեծ յուզում կը տիրէ Խրուսթիոյ մէջ, և ծանր անկարգութիւնք կ'սպասուին։

Բեղրասուրկ 1 դեկտ.

Զրոյց կը պտըտի թէ Ռուսիոյ համար ապատամիտ Սահմանադրութիւն մը պիտի հրատարակի 'ի մօտոյ։ Կը հաւատեն նաև թէ Պետական խորհրդոյ բոլոր անդամք, ամեն նախարարք և օտար երկիրներ գտնուող դեսպանաց մեծ մասն 'ի ժողով հրաւիրուած են 'ի Բեղրըսպուրկ։

Բեղրասպուրկ 1 դեկտ.

Քրաքով լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ռուսական Սահմանադրութիւնը մարտ 2ին պիտի հրատարակի։

Սոֆիա 1 դեկտ.

Կը հաւատան թէ Պուլղարիոյ իշխանը խորհրդարանական դժուարութեանց պատճառաւ հրաժարական պիտի տայ։

Լոնտրա 1 դեկտ.

Այս առաւօտեան Թայմզ հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանով թէ Պուլղարիոյ իշխանը Զարին հրաժարելու դիտաւորութիւնն իմացեր է Ռուսական կառավարութենէն։

Լոնտրա 1 դեկտ.

Սամ. Քոնս.		10 5/8
Փոխ.	1866	14
»	1895	13 3/4
»	1871	58 1/4
»	1872	20 1/2
»	1873	12
»	Եգիպտ.	77 7/8
Անգղ. Քոնս.		97 1/4

Փարիզ 1 դեկտ.

Սամ. Քոնս.		10,77 1/2
Դպրդ. Քոնս.	3 0/0	80,85
» »	» Նոր	82,50
» »	5 0/0	115,

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Պէհչէթ նախկին կառավարիչ Իզզէթ փաշան Սամսիոյ կառավարիչ։

Միր-իւլ-լիվա Ճէմիլ փաշան Մշոյ կառավարիչ, և Մարաշի նախորդ կառավարիչ Խալիլ փաշան Թըրհալայի կառավարիչ անուանեցան։

Երբեմն Զիլիթովայի առևտրական դատարանին նախագահ Պետրոս Տ. Երեմեան էֆէնտին Ամասիայի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ։

Երէկ նախարարաց արտաքոյ կարգի նիստ մը գումարեցաւ Բ. Դուռն, և Վադբթ կըսէ թէ ինչ ինչ կարեւոր բարենորոգմանց փութով գործադրութեան վրայ խորհրդակցութիւն եղաւ։

Հաղարի չափ Թուրք կանայք, որոց ամուսինները չեն վճարուած և որք վերջին ծայր թշուառութեան մէջ են, ուրբաթ օրը Վ.Հ. Սուլթանին աղերսագիր մատուցին, որուն Ն. Վ.Հ. Սուլթանն 'ի պատասխանի իւր հարցմանց արուած տեղեկութիւններէն դժգոհելով հրաման ըրեր է որ յանձնախումբ մը կարգուի այս նիւթերուն վրայ քննութիւն ընելու համար։ Հետևեալ օրն արտառոց տեսարան մը տեղի ունեցաւ։ Կանանց սովալլուկ ամբոխն Եվմիտից նախարարութեան խորհրդականը շրջապատելով անոր հագուստները պատռտելով բայց ի վերջոյ խաղաղեցան Յոյն սեղանաւորի մը կողմէն, որ նոյն միջոցին հոն կը գտնուէր և իւր քըսակին մէջ գտնուած դրամները կանանց բաշխեց։

Այսու ամենայնիւ, Թէրճէմանը Հաղբդէթ լրագիրն որ նշանաւոր է իւր այն հաստատութեամբն — սըտախօսութեամբ — թէ բարենորոգմունք կատարելապէս դադարեցնելու վրայ են այժմ, կըսէ թէ Եվմիտական դանձուն վիճակն ընդհանրապէս կարծուածին չափ զէշ չէ։

Կուսինեէի յանձման համար Բ. Դրան տրուած երկրորդ պայմանաժամն, որ 15 օր էր, անցեալ հինգշաբթի օրէն սկսած է և նոյ. ամսոյ հետ կը լրանայ (Հ. Տ.)։

Արևելեան Ռումելիի Եւրոպական յանձնախմբին Գաղղիական առաջին պատուիրակ Պարոն Տը Լէնկ Եգիպտոսի Գաղղիական ընդհանուր հիւպատոս և քաղաքական գործակատար անուանեցաւ։

Երկկ Սպարապետի Դուռը Զէրքէս մը Պէտէլ դրուելու համար Սըհիլեէի ժողովին մէջ քննութեամբ զինուորական ծառայութեան անկարող լինելը կըհաստատի, և այս որոշումն իրեն կը հաղորդուի։ Զէրքէսը ղայս լսելուն կը կատղի, և իւր կարողութիւնը ցուցնելու համար՝ դաշոյնը քաշելով Տօքթ. Սրիրաքի պէյը, Ֆայիզ փաշան (Տելլա Սուատ) և երկու զինուորական վիրաւորելով կը փախչի։ Բայց կը բռնուի։

Վիրաւորելոց վերքերը բարեբաղդաբար թեթև են կըսուի։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻ Է

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		11.24
Այս առաւօտ բացուեցաւ		11,16
Կէս օրին		11,12
Ռումելիի երկաթուղի	Ֆր.	35 10
Թղթադրամ	լիր.	880

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐՅԵԹՂԹՈՑ

20 Նոյեմբեր

Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժ.	Անգղ. լիր.	4, 9
» Փոխանակութեան	»	3, 8
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	6.10
Քրէտի Ժէնէրալ	»	4, 8
Փոխ. 1863	Ֆր.	—
» 1865	»	68
» 1869	»	66
» 1872	»	20 3/4
» 1873	»	59
Թրամուայ	Սամ. լիր.	3 65

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Նոյեմբեր

Անգղ. լիրա	դրչ.	109 23
Նարօլէոն ոսկի	»	87 10
Խիվէռիալ Ռուս	»	89 20
Դըրամիս	»	51 10
Մէհմիտիէի տարրերութիւն	»	6 21
Չինգնոս »	»	17
Մէթալիք		17 20
Պղինձ	»	360

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգ. ժողովոյ նիստը՝ որ այս ուրբաթ պիտի գումարուէր, ինչ ինչ պատճառաւ դալ շաբթուան մնայ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ

Պէշիրեան Աւետիս անուն վաստրան՝ 'ի կենդանութեան անգ. հրաշատ կնոջ իւրոյ 30 յուլիս 1874 կրկին ամուսնանալու յանցանքը գործած ըլլալուն համար նախորդ Ազգ. Կրօնական ժողովը պաշտօնական յայտարարութեամբ ծանուցած էր ժողովրդեան թէ՝ ինքն և իւր ապօրինի կինը Ս. Եկեղեցւոյ հաղոր-

դակցութենէ մերժուած և շնորհայ մատակարարութենէ զրկուած են։

Պէշիրեան Աւետիս՝ որովհետև այժմ Աստուծոյ պատուիրանին և Եկեղեցւոյ կանոնաց դէմ մեղանչած ըլլալը ղղջադրով մը յայտնած է կրօնական ժողովոյ,

Ուստի Ազգ. Կրօնական ժողովը նորա այս սրտագին զղջումն ընդունելով՝ 'ի պաշտօնէ կը յայտարարէ 'ի դիտութիւն ժողովրդեան թէ՝ զՊէշիրեան Աւետիս կ'արձակէ ի բանադրանացն՝ զոր Կրօն. ժողովը արուած է անոր ի 25 փետրուար 1874։

16 Նոյ. 1879

'ի Պատրիարքարանի Հայոց

Կ. Պոլիս

Արարատեան ընկերութեան պատուիրակ Պետրոս Էֆէնտի Վասիլեան, որ 6 ամսէ ի վեր Տաւրոսի մէջ Արարատեան 3 վարժարաններ հիմնելու պաշտօնով 'ի Հայաստան ուղևորած էր, երէկ Տրապիզոնի ճանբով մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Գեր. Խորէն Նար-պէյ Սրբազան՝ Գաղղիացի մեծանուն բանասաեղծ Պ. Վիքթոր Հիւկոյի նամակ մը գրած էր, յորում Հայաստանի ապագային համար իւր խորհրդածութիւններն և յոյսերը կ'իմացնէր։ Պ. Վիքթոր Հիւկո՝ Լուսինեան իշխանուհւոյն միջոցաւ հետևեալ նամակը գրկած է Խորէն Սրբազանին, որոյ պատճէնը Բարիզի կլօպ լրագրին մէջ կը տեսնեմք։

Փարիզ 18 Նոյ. 1879

«Ազնիւ պաշտօնակից իմ.

«Մեք երկու բանաստեղծներ ենք, և ես կը յարեմ նաև՝ երկու քահանայներ. բայց Ձեր բանաստեղծի հանդամանքը կը բաւէ ինձ, և մեր երկու ձեռքերը կրնան զիրար սեղմել։

«Ձեր նամակը կը յուշէ զիս, Ձեր եղբայրութիւնը դիմս կը զարթուցանէ, և շնորհակալ եմ Ձեզ։

«Ինչ որ Հայաստանի վրայ կը հարցուցէք ինձ, ինձմէ աւելի լաւ գիտէք, բայց բարերարդ կը համարիմ զիս հաստատել զայն Ձեզ։ Անցեալն նայող ազգերը պարտին անհետանալ, իսկ դէպի ապագայն դարձած ազգերը պէտք է ապրին։ Բաւէ որ Հայաստան Ձեզ հետևի. նա քաղաքակրթութեան ճանբուն մէջ է։

«Ձեր խելքին բարձրութիւնը կը ճանչեմ։ Ձեր բաղդին բարձրութիւնը Ձեր մտաց բարձրութեան վրայ կը չափեմ։ Հին ազգաց արիւնն և նոր ապագայ միաքն ունիք։ Ես յանախ Ձեր վրայ կը խօսիմ Լուսինեան իշխանուհւոյն հետ։ Երբոր Փարիզ կուգաք, մեր սիրտերն իրարու պիտի հանդիպին և մեր ձեռքերը զիրար պիտի սեղմեն։

«Ազնիւ պաշտօնակից իմ, Ձերդ ի սրտէ բարեկամ։»

ՎԻՔԹՈՐ ՀԻՒԿՈ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍԼՐԱԳՐՈՑ

ՆԱՄԱԿ Ի ՎԱՂԱՐՇԱԿԵՐՏԷ

(Շարունակութիւն տես թիւ 2479)

Հարատահարութիւնք կը շարունակուին ամեն կերպով, ճանապարհներու վրայ եղող գիւղերէն ամեն օր տարապարհակ կը վարուին իրենց ձիերով և սայլերով. անցուդարձ անող գրեթէ ամեն անձեր կիջնան Հայու տուն, կուտեն, կը խմեն, իրենց ձիուն հետ, և առանց սակ մը վճարելու կը մեկնին. եթէ այդ Հայը չուզեմ ասէ, այն միջոցին գաւազանի կամ խարազանի հարուածներ իրեն բաժին է։ Դէղ վառել ամենօրեայ սովորութիւն է, ամեն գիշեր դաշտս մէջերն բոցեր կը տեսնուին, գիշեր կըլլայ որ 40–50 կամ 100 ոսկի արժողութեամբ դէղեր կը վառուին, կովեր կամ ոչխարները կը տարուին։

Օգոստոս 19 ին՝ Մովսէս պէկի եղբայր Մատաքիա պէկ 30 տնաւոր Զէրքէտնեբու գլուխն դանուելով՝ Զէրըկան Հայ գիւղը իջևանեցան, ուր 6 օր մնալով իրենց ամեն պիտոյքն այդ գիւղէն հոգացին բանի, այնպէս որ 200 ոսկւոյ մթերնաս տալով 'ի Վան գնացին. այս գիւղացիք Ռուսիայէն նոր դարձած էին իրենց հայրենիք. իրենք դարիի հացով կ'ապրէին, բայց առահի իրենց զաւակաց պարէն կարելով այդ անգութներուն որկորը լցին։

Տեղւոյս ոստիկանութիւնն ալ գրեթէ կազմուած ըլլալուն նոքա ևս իրենց անկըրթութեամբ մեծ վնաս և հարստահարութիւն հասուցած ըլլան և կը հասցնեն ժողովրդեան գլխուն, ասոնց ամէն մէկը մէկ մէկ թագաւորի նման իշխանութիւններ ունին, ուղածնին կը դանեն կը չարչարեն մինչև որ իրենց կամաց համեմատ կաշառք առնեն, երբ կաշառքը կուրացան, յայնժամ կուզէ մարդասպան ըլլայ, ազատ կը թողուն, բայց միայն թէ իրեն կրօնակից ըլլայ։ 1. Ինչպէս յուլիս 29 ին Հասան պէկ գիւղին քով Ներսէս Մինասեան երբ ապանուեցաւ ի քրդաց, նոյն տեղւոյն ոստիկանք՝ փոխանակ ապանիչներն փնտռելու, ապանեալին տէրանցմէ սակ կը պահանջեն ու այնպէս կը թողուն։ 2. Օգոստոս 2 ին Փարնոցայ Պաղէ բէսին հարս Քիւրդեր բռնի կը փախցնեն, ի Փրահար գիւղ ըլլալը կիմացուի ուր զինուոր կը զրկուի. ոստիկանն իր կրօնակիցը նոյն հարսին հետ փախցնելով ձեռնունայն կը դառնայ։ 3. Օգոստոս 15ին Երիցու գիւղացի Հայեր երբ Ռուսիայէն Օսմ. սահմանը անցան, իրենց հայրենիք գալու, սահմանապահ ոստիկանութիւնն որ Ըզբր Պղզբր կը նըստի, այս ոստիկանաց հարիւրապետն լաւ մի կը դանակոծէ զՀայերն, ի պատիժ երբ ի Ռուսիա գաղթելուն. շատ մը խարազանի հարուածներ տալէն յետոյ, մեծագումար սակ կը պահանջեն. ճարահատեալ ինչ որ ունէին այս սահմանապահ կաշառակերաց կուտան, որով այս ոստիկանապետն սոցա հետ երկու ոստիկան կը դնէ ու կը զրկէ մինչ ի Զերըկան. հոն ոստիկաններն խարազան առած այս խեղճ ընտանեաց մէջ մըտեր կը դանեն որ իրենց ևս սակ տան, և «չունինք»ը չհաւատալով շատերն ափիսոզորմ կը լացնեն. տեղւոյս դատական խորհրդոյ անդամ Աբրահամ աղա Բարսեղեան գործով մը նոյն գիւղ զրկուած էր, այս տեսարանիս խիղճը չդիմանալով՝ կուզէ ոստիկանաց ապօրինաւոր ընթացքը արգիլել, բայց կը տեսնէ որ ոստիկանք սորա դէմ ևս կը յարձակին, առ ահի կը փախչի մի այլ տուն։ Ալ ինչի՞ կայ, որ խեղճ ժողովուրդն առ ահի կը լսէ ու չկրնար համարձակիր բողոքելու որպէս զի աւելի թշնամիներ չվասակի, վասն զի կը տեսնէ որ շատ մը բողոքներ անգործադրելի մնացեր են, և հերդևանին աւելի գէշ եղած է. ինչպէս Խոչեան գիւղի ըլիս Աւետի երկու եղբարքն մերձ մահուան գանակոծուեցան յուլիս 15 ին. դանակոծողները բռնուելով կառավարութեան յանձնուեցան, բայց երկու օր բանտ մնալէն յետոյ ազատ թողուեցան. անմիջապէս գացին յիշեալ Աւետ Մանուկեանի դէպը վառեցին՝ որ իր անդէից ամենուան ամրողջ կերն էր նա. առ ահի չկարողացաւ դարձեալ բողոքել՝ զի մի գուցէ աւելի վտանգի մէջ իյնայ։

Սեպտ. 12 Գրիգոր ազա Պետրոսեան, որ Խարբէի անդամ է, դատական ժողովոյ մէջ կը գանուի գործով մը, և մի կարծիք կը յայտնէ. նոյն ժողովոյն գրագիր Խուրշիտ էֆէնտի մեծ ապառնաւիքներով Գրիգոր ազայի վրայ կը յարձակի, մինչև անդամ դաշոյնի ձեռք կը ձգէ, վասն որոյ ժողովէն կը մեկնի Գրիգոր ազա։ 18ին Պայազիտի նոր Միւթէսարիֆին տեղս ժամանեց. տեղացիքս նմա աղերսագիր մատուցին, թէ «բոլորովին թշուառացեալ ենք ոչինչ չունինք, այժմ մեզնէ տուրք կը պահանջուի հին և նոր» նա. կարծես թէ երբէք ունկընդրութիւն չէր ըներ, վասն զի իր խօսքն էր թէ դուք անհաւատարիմ էք տէրութեան որ գաղթեցիք ի Ռուսիա, այժմ խարելով ցորեան առնել կուզէք կամ տուրքէ ազատուիլ, ձեզ երբէք չպիտի շնորհուի։

Կարսի նահանգէն 1000 տան չափ Տաճիկ գաղթականներ տարածուած են գաշտիս չրջակայ գիւղերն ու բլուրներու մէջ, որը վրանարնակ, որն ալ տուներ գետեղուած. սեպտ. 18ին տեղւոյս Գայմագամ Աշճաթի էֆէնտի գնաց ի գիւղս չրջելու, որպէս զի այդ գաղթականներն ամենն ալ տեղաւորէ ըստ հրահանգի Միւթասարըֆին. այս ալ տեղացւոցս մեծ ցաւ պիտի պատճառէ, վասն զի հոս մեծ վոխ կայ սով ըլլալու, վասն զի Հայ գաղթականներն արդէն ոչինչ չունին, իր դրացիէն կամ ազգականէն մուրալով պիտի ապրի. Տաճիկ գաղթականաց ոմանք պիտի գնեն, և անոնք որ չունին պիտի յափշտակեն. արդէն այս տարի ալ տեղս ցորեանը շատ նուազ է։

Գիւղացւոցս մեծագոյն մասը երկրագործ է։ հապիւ 25ի չափ կրպակաւորք առևտրական գործով կզբաղին, պատերազմի միջոցին իրենց բոլոր հարստութիւնն կորուսին, իսկ այսօր որը չահով մի քանի ոսկի ձեռք ձգելով, որն ալ իր մնացածովն իրենց գործին կզբաղին, որով իրենց գործունէութեամբ յուսալի է թէ նորէն իրենց հարստութեանց սիրանան քիչ միջոցի մէջ։

(Շարունակելի)

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

ՏԱՂ ԹՌՉՆՈՑ

ՀԱՆԵԱԼ Ի ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԷ

ԳՐՉԱԳՐԱՑ

Ց. Ց. ԱՆՏՈՆԵԱՆ ՀԱՐՑ ՅՕՐԹԱԲԼՕՑ

(Շար. տես թիւ 2479)

Որ տեղ աղէկ Պարան կենայը։
Ի վրայ բաղկին ի չուրջ կուգայը։
ԽԶ. Ուրուրն աւան է զինչ զթաթար,
Մարդ չը մուեր և ի ժուռ դայը,
Զարնէր հաւուն ձագն ու դընայը,
Հաղար կանչուն ի հետ կուգայը։
Խէ. Քալ արծըվին նման չըկայը,
Ցողոյն ի վայը երբ սառընչար,
Սառանին հաւքն հաւասար,
Լափըստակունք, վայրի ոչխար։
ԽԸ. Ագռաւն Նոյայ տապանին կայը,
Երբ ջըրհեղեղն կու ծըփար.
Նոյ ուղարկեց թէ բեր խապար,
Նա յետ չերեկ՝ զանէծքն էառ։
ԽԹ. Կուկուն ամէն գարուն կուգար,
Վերայ դաղթանն ծաղիկ մի կար,
Զերդ Հերովդէս կամ Պիղատոս,
Կամ զանհաւատսն հաւատար։
Ծ. Ոսկըրկուն է ի քաղաք ե'ի սար,
Զափով զոսկորն ի կուլ տար,
Թէ քան ըզչափն մեծ լինայը,
Քան զմեռանիին ա'յլ ճար չը կար։
ԾԱ. Դառեալ հաւն կարմիր կայտառ,
Մէջ փողոցնուն թեպլով խայտար,
Պահ մի քըրքրէր և դիլանայը,
Ցեռեւն բայուէր և ոուս լինար։
ԾԲ. Տօղար թռչուն փոքրիկ միկայը,
Ճանապարհին ի հետն վայը։
Որժամ իշէր և ձի անցնայը,
Թըրքին մէջէն հատիկս առնար։
ԾԳ. Ագռաւ մի կայը կարմիր կապուտ,
Բունըն վերայ ծառեր ու. տունկ,
Ինքն ոչ ուտի անչահ օդուտ,
Շատ լէշ ուտէ չէ իստակուկ։
ԾԴ. Կռունկըն դարնան փըրթեր ու դայը,
Գարնանաբեր ձայն տար խապար,
Բարձանց թըռեր նա շարէ շար,
Թափօր դառնայը զէտ ժամարար։
ԾԵ. Գընայը իջնուր մէջ մարդերուն
Ընկնէր դիշերն մէջ ծովակնուն,
Առնէր քարիկ ի մէջ ճանկին,
Որ առաջնորդ էր այն օրին։
ԾԶ. Բադն ունէր կըտուց տափակ
Կեղտոտ ջըրոյն իջնէր ատակ։
Ժողվէր քակորն առնէր ճաշակ,
Օրն ի բուն խօսէր նա վագ վագ,
ԾԷ. Հաւըն լինայը մէջ տընեբուն,
Ածէր ձուեր ժամարարուն,
Աղլօրն կոխէր զինքն անհուն,
Զէր ամաչէր ի տանտիկնուն։
ԾԸ. Գայլագռաւն սև է և մութ,
Ո՛ր ձորու մէջ տեսնայ լէշ ուղտ,
Նա իջանէ ուտէ անկուշտ.
Եւ պարծենայ զէտ յաղար փուշտ։
ԾԹ. Սախտ ձաղն է անճառնի,
Սակաւ մի սագոյ նըմանի,
Բայց նա կըլլափըն մեծ ուր ունի,
Զուր լըցընէ կուընկին տանի։
Կ. Եւ այլ բաղում շատ է ձագեր,
Մեծամեծ և փոքրիկներ,
Զայնըս հանեն դանաղաներ,
Ասատուած օգուն դարդ արարեր։
ԿԱ. Աղաւնին է երամով,
Ձագեր բաղում հանէ տարով,
Երբ որ թըռչի են պօլիւկով,
Ջանան այլոյ երամ խլելով։

Հոս կ'աւարտի Յովհաննէս վարդապետի տարն։ Հիմա յիշեմ Սաեփանեան բառարանին մէջ դանուած տաղիս պատառիկները։

Բ. Արմատն մեծ էր ե'անյարմար,
Ներթայը ծովուն յատակն ի վայր

Տաղ թռչ.

Ստեփանոս Կամենիցացի

Արմատ կը կարդայ և հետևեալ նշանակութիւնը կը դնէ. «Հաւ որ ի ծովուն վասն որսալոյ զկերակուր յաճախ զինքն ընկղմեցուցանէ. նախատեսանելով զլինելոց ալէկոծութիւնն, յապահով ափունս կարկաչելով ապաւինի. Լտ. Մէրկուս։»

ԺԷ. «Ցանձն հաղեր կարմիր կապայ»
Եւ ի ներքուստ դեղին աստառ,

Տաղ թռչ.

Ստեփանոս այս երկու տողերս կը յիշէ ի բառն Աստառ։

ԻԵ. «Հօփոփիկն էր զարդարեալ.»
Գլուխն ունէր թաղ ու կատար.

Ստեփանոս կը մեկնէ յոպոպ,

Տաղ թռչ.

և փակագծի մէջ երբ աշխարհաբար կը նշանակէ վայավորիչ, Լտ. Ուէրբա։ Մենք հիմա փայտփոր կ'անուանենք Գաղջ. բէտ ըսուած թռչունը։

ԼԵ. «Եղնարօտիկ հաւուկ մի կայը,
Հետ ակօսին ի չուրջ նա դայը,
Բաղէր դցորեան և».

Տաղ թռչ.

Ստեփանոս եղնարօտիկ թռչնոյն նշանակութիւնը չի դներ։

ԼԷ. «Ցովանակ հաւուկ մի կայը».
Զերդ ծընծղայի ձայնըն կուգայը.

Տաղ թռչ.

Ստեփանոս Ցովանակ թռչնոյն համար կ'ըսէ. «Հաւ փոքր իբրև զճնճղուկ, ունի սպիտակ, ըզկանաչ և զդեղին գոյն խառն Լտ. Ֆրինգիլլա, Ֆրինգիլլա։»

ԼԸ. «Պարեկիկըն սարսափէր,
Իբր ըզկերմտա և զդիւահար,
Իբր ըզդուսան չարիարաղան,
Ինքըն զարնէր ինքըն խապայը.»

Տաղ թռչ.

Ստեփանոս Պարեկիկի համար կը դրէ. «Հաւ մեծ իբրև զճնճղուկ, զսպիտակ կանաչ և զդորչ ունելով գոյն, ի ձըմեռն երդէ և զօրանայ, Լտ Ֆրինգիլլա կամ Ֆրինգիլլա։ «Ցովանակ թռչնոյ համար ալ Լատինէրէն Ֆրինգիլլա կը դնէ, յայտնի է թէ Ստեփանոս կը սխալի մի անգամ։ և թերևս երկու անգամ։

(Շարունակելի)

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻՆԶԵՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ 1878ի

ՃՕՐՃ ԲՐԱՅՍԻ

(George Price)

ՀԻՆԶԵՐԵԱՀՈՎԱԿ ԵՒ ԱՆԳԵԼԴԵԱՏԵԼԻ ԵՐԿԱԹԱՇԵՆ ԵՒ ՊՈՂՊԱՏՇԵՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՐԿԱՄԱՐԻՐՆԵՐ

(ԹՕՋԹ—ՅՕՌ)

Աւելագոյն և Բանալիներու աշխարհածանօթ Գլխաւոր գործարան

40 Տարիէ աւելի հաստատուած .

NEC PLUS ULTRA

Առաջնակարգ

ԱՐԿԱՄԱՐ ԵՒ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

Գործարանադրոշմ

Կրակի և վառօղի դիմացող Գալի անմատոյց Խարտոցի , ծակով և պատուղ գործիքներու դէմ բացարձակապէս ապահով :

Անգղիոյ արքունի Նաւատորմի և Գրամատան ինչպէս նաև կառավարական բոլոր գործարաններու և յարկերու յատուկ չինուն ու մատակարար :

Յատկապէս ոսկերչաց, դրամափոխներու և այլ մասնաւորաց համար չինուած արկղամարներ :

Այն գործարանին հռչակը աշխարհածանօթ է : Մինչև ցայսօր եղածներուն վրայ ամէն կերպով դերազանց լինելն անհամար վկայներով և բազմաթիւ մրցանակներով հաստատուած :

Ճօրճ Բրայսի արուած վկայականներէն հետևեալը յատուկ կը բերեմ, արդէն հասարակութեան դատողութեան թողլով :

ՍՈՍԿԱԼԻ ՀՐԴԵՀ

Ի Ռիօ տը Եանէյրօ

Տէր. — Իմ կալուածներս վերջին հրդեհ մը եղան և դժբաղդաբար ապահոված չէի ոչ գոյքերս և ոչ ապրանքներս : Սակայն ձենէ գնած Արկղամարս բացած ժամանակս տեսակներս և թղթերս ամբողջապէս անվնաս դտայ, որուն համար երախտապարտ եմ ձեզ։

Ձեր Արկղամարին ճիշդ քովը ուրիշ մ'ալ կար , որն որ Պ· Բօցին (Coates) գործարանէն եղած էր · այս վերջինին մէջ գտնուած տետրակներն և կարևոր թղթերն ամենքն ալ այրած էին , մինչդեռ ձեր Արկղամարն , որուն մէջ կը գտնուէր բացի տետրակներէ և թղթերէ 10 լիպրա (որ ըսել է 3 1/2 օվսայէն աւելի) վառօղ , զոր պահած էի հոն կառավարութեան հետ տեղի ունենալիք գործի մը իրր օրինակ :

Հրդեհէն երկու օր վերջը երբ Բօլիսը բացաւ ձեր Արկղամարը թէ վառօղը և թէ Արկղամարին ներքին կողմը բոլորովին անվնաս գտաւ · նա մանաւանդ վառօղը՝ որ ճիշդ մի և նոյն վիճակի մէջ էր ինչ որ էր հրդեհէն առաջ :

Ռիօ տը Եանէյրօ — Ընդունելիք է՝

8 ապրիլ 1868 (Ստորագրեալ) Վ· ՍԷՒԻԼԻ

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց և վկայականներու վաւերացման համար , պէտք է դիմել առ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ Գլխաւոր գործարանին յատուկ գործակատարն Տաճկաստանի և Պուլղարիոյ համար, Ատա խան Թիւ 9· և կամ առ Գ· Մ· ՊԱԼԵԱՆ , վաճառապահ Ատա խան Թիւ 1 :

ԹՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Վ. Ս. ԻՍԹՐԱՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՒԹ
ԴԱՍԱՏԱՆ ՀՕՐՕ ԽԱՆ